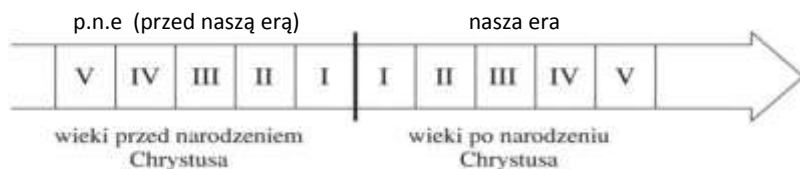

JAK OBLICZAMY WIEKI I MINIONE LATA

Musisz wiedzieć, że czas w historii dzielimy ogólnie na dwie części:

oraz na epoki:

Prehistoria	Dzieje od momentu pojawienia się człowieka do powstania pierwszych państw i wynalezienia pisma
Starożytność	Od momentu wynalezienia pisma do upadku cesarstwa rzymskiego 476 r.
Średniowiecze	Za koniec epoki uznaje się następujące wydarzenie: - odkrycie Ameryki 1492 r.
Nowożytność	Zamyka ją koniec I wojny światowej 1918 r.
Dzieje najnowsze	Wydarzenia po 1918 r.

Tysiąclecie lub Era = 1000 lat
Wiek = 100 lat

Aby określić wiek musisz znać lata obejmujące dany wiek (tabela poniżej)

WIEKI p.n.e	LATA OBEJMUJĄCE WIEKI p.n.e	WIEKI n.e	LATA OBEJMUJĄCE WIEKI n.e
I wiek p.n.e	od 100 roku p.n.e do narodzin Jezusa	I wiek	Od narodzin Jezusa do 100 roku
II wiek p.n.e	Od 200 roku p.n.e do roku 101 p.n.e	II wiek	Od 101 roku do 200 roku
III wiek p.n.e	Od 300 roku p.n.e do 201 roku p.n.e	III wiek	Od 201 roku do 300 roku
IV wiek p.n.e	Od 400 roku p.n.e do 301 roku p.n.e	IV wiek	Od 301 roku do 400 roku
V wiek p.n.e	Od 500 roku p.n.e do 401 roku p.n.e	V wiek	Od 401 roku do 500 roku
VI wiek p.n.e	Od 600 roku p.n.e do 501 roku p.n.e	VI wiek	Od 501 roku do 600 roku
VII wiek p.n.e	Od 700 roku p.n.e do 601 roku p.n.e	VII wiek	Od 601 roku do 700 roku
VIII wiek p.n.e	Od 800 roku p.n.e do 701 roku p.n.e	VIII wiek	Od 701 roku do 800 roku
IX wiek p.n.e	Od 900 roku p.n.e do 801 roku p.n.e	IX wiek	Od 801 roku do 900 roku
X wiek p.n.e	Od 1000 roku p.n.e do 901 roku p.n.e	X wiek	Od 901 roku do 1000 roku
XI wiek p.n.e	Od 1100 roku p.n.e do 1001 roku p.n.e	XI wiek	Od 1001 roku do 1100 roku
XII wiek p.n.e	Od 1200 roku p.n.e do 1101 roku p.n.e	XII wiek	Od 1101 roku do 1200 roku
XIII wiek p.n.e	Od 1300 roku p.n.e do 1201 p.n.e roku	XIII wiek	Od 1201 roku do 1300 roku
XIV wiek p.n.e	Od 1400 roku p.n.e do 1301 p.n.e roku	XIV wiek	Od 1301 roku do 1400 roku
XV wiek p.n.e	Od 1500 roku p.n.e do 1401 roku p.n.e	XV wiek	Od 1401 roku do 1500 roku
XVI wiek p.n.e	Od 1600 roku p.n.e do 1501 roku p.n.e	XVI wiek	Od 1501 roku do 1600 roku
XVII wiek p.n.e	Od 1700 roku p.n.e do 1601 roku p.n.e	XVII wiek	Od 1601 roku do 1700 roku
XVIII wiek p.n.e	Od 1800 roku p.n.e do 1701 roku p.n.e	XVIII wiek	Od 1701 roku do 1800 roku
XIX wiek p.n.e	Od 1900 roku p.n.e do 1801 roku p.n.e	XIX wiek	Od 1801 roku do 1900 roku
XX wiek p.n.e	Od 2000 roku p.n.e do 1901 roku p.n.e	XX wiek	Od 1901 roku do 2000 roku
XXI wiek p.n.e	Od 2100 roku p.n.e do 2001 roku p.n.e	XXI wiek	Od 2001 roku do 2100 roku
XXII wiek p.n.e	Od 2200 roku p.n.e do 2101 roku p.n.e	XXII wiek	Od 2101 roku do 2200 roku

Np. 1410 rok to XV w.

Prawidłowe określenie wieku **XV w.**

Nieprawidłowe określenie wieku: **15 w.**

Pamiętaj!

Wiek określamy zawsze cyfrą rzymską np. V w. X w. itp. Cyfry nie podkreślamy np. V w. to jest błąd!

Wiek p.n.e musimy prawidłowo zapisać np.

480r. p.n.e to **V w. p.n.e** – prawidłowy zapis

480r. p.n.e to **V w.** – nieprawidłowy zapis, gdyż zabrakło zapisu p.n.e

Pamiętaj!

Jeśli w roku występuje p.n.e zawsze **musisz przy określaniu wieku wstawić skrót p.n.e**

OBLICZANIE POŁOWY

Wiemy, że wiek ma 100 lat

100 podzielić na 2 części daje nam po 50 lat

np. I wiek był w latach od 1 roku do 100 roku czyli:

patrzmy na 2 ostatnie cyfry

1 połowa

2 połowa

1-50 r.

51r. do 100r.

np.
1990 - dwie ostatnie cyfry to **90**- czyli to druga połowa
ponieważ
gdyby było 1-50 - 1 połowa 51-99 druga połowa - tu było 90 czyli druga połowa

inny przykład:

1714- ostatnia liczba to 14 - 1 połowa
Prawidłowe zapisanie wieku i jego połowy to np. **1714r. jest to XVIII w. 1 poł.**

lecz gdy mamy rok p.n.e

robimy na odwrót- czyli 1-50- **2 połowa** 51-99 **1 połowa**

np. 456r.p.n.e - ostatnia liczba to 56 - 1 połowa
613 r. p.n.e - 2 połowa

1 połowa	2 połowa
100r. do 51r.	50 r.- 1r.

Wiek obliczasz tak że patrzysz na pierwszą cyfrę/liczbę i dodajesz do niej 1 np.

456 r. - pierwsza cyfra to 4+1 = 5 wiek (V w.)

1990 - pierwsza liczba to 19 +1 = 20 wiek (XX w.) - czyli na końcu zostawiasz 2 cyfry i patrzysz te na początku a gdy będzie np:

34 r. pn.e - to robisz tak, że 2 cyfry zostawiasz, i wtedy na początku nic nie masz- więc to zawsze będzie 1 wiek (Iw.)

OBLICZANIE CZASU – ILE LAT MINĘŁO OD DANEGO ROKU DO NP. ROKU BIEŻĄCEGO:

Jeśli chodzi o lata n.e działanie jest bardzo proste np.

Od roku 1410 do naszego roku 2016r. minęło **606 lat**

Ponieważ: $2016 - 1410 = 606$

Jeśli chodzi o lata p.n.e to działanie jest również bardzo proste np.

Ile lat minęło od roku 480 p.n.e do 2016r. ?

Do narodzin Chrystusa minęło 479 lat. I od narodzin Chrystusa minęło 2016 lat

$480 - 1$ (rok narodzin Chrystusa nie wliczamy) = $479 + 2016 = 2495$ lat

Czyli minęło 2495 lat

Drugi przykład:

Ile lat minęło od 480 r. p.n.e do 72 r. p.n.e

Odpowiedź: minęło 408 lat ponieważ $480 - 72 = 408$

ZAPAMIĘTAJ!

- Jeżeli wydarzenie miało miejsce w naszej erze - od roku bieżącego odejmujemy rok danego wydarzenia
- Jeżeli wydarzenie było przed naszą erą - do roku bieżącego dodajemy rok danego wydarzenia i odejmujemy - 1.

Ponieważ:

Roku 0 jak wiemy nie było, tak więc trzeba obliczyć tak jak wyżej i odjąć ten jeden rok.

UMIĘTNOŚĆ PORZĄDKOWANIA WYDARZEŃ W CZASIE

ZAPAMIĘTAJ !

- W naszej erze - sprawa prosta - im większa liczba tym wydarzenie późniejsze
- Przed naszą erą - odwrotnie - im większa liczba tym wcześniejsze wydarzenie

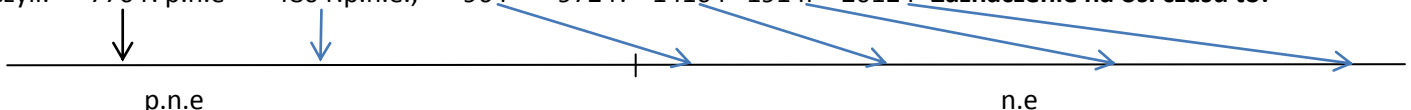
ĆWICZENIE:

Jeżeli mamy do uporządkowania takie daty: 480 r. p.n.e.; 972 r. 1410 r.; 1914r.; 776 r. p.n.e.; 96 r.; 2012 r.

- Daty te porządkujemy chronologicznie, czyli kolejno od wydarzenia najdawniejszego.

Wybieramy największą liczbę przed naszą erą - jest to rok 776 p.n.e. później 480 r. p.n.e., następnie 96 r. 1410 r., 2012r. (czyli od największej liczby p.n.e. - do największej liczby n.e.)

czyli: 776 r. p.n.e 480 r.p.n.e., 96 r 972 r. 1410 r 1914r 2012 r **Zaznaczenie na osi czasu to:**

TAŚMA CZASU

Polecenie:

Zaznacz prawidłową taśmę czasu dany rok: 776 r. p.n.e. 480 r. p.n.e., 96 r. 972 r. 1410 r. 1914 r. 2012 r.